

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige

Nr 1, 2010—Årgång 14

I det här numret:

Ordförandens spalt 2

Hugo Valentin-
centrum 3

Noterat 4

Medlemsavgiften 2010

Kom ihåg att betala MEDLEMS-
AVGIFTEN för 2010, som är
oförändrad—endast 100 kronor.

Föreningen har plusgiro
437 28 62-5.

Inbetalningskort bifogas med
tidningen till dig som inte redan
har betalt.

Till er som får tidningen digitalt
kommer inte något inbetalnings-
kort.

Välkomna till vårens medlemsmöten!

Tisdagen den 16 mars kl 18.00 på Judiska Biblioteket

"Oskarshamns mosaiska församling och dess medlemmar"

Paula Hersson-Ringskog berättar om de judiska familjerna i Orskarshamn mellan 1861 och 1938.

Varför lockades judar från ryska Polen - nuvarande Litauen - på 1860-talet till Oskarshamn? Vilka var de första judiska familjerna som levde och verkade i denna småländska köping? Namnen känner vi igen t ex Haskel, Hersson, Groschinsky och Urwitz.

Vad levde de av? Hur byggdes den judiska församlingen upp och hur såg omvärlden på judarna i Oskarshamn? Om detta och mycket annat berättar Paula Hersson-Ringskog, som har skrivit "Oskarshamns mosaiska församling 1888-1938" Oskarshamn 1995.

Efter föredraget har Judiska Släktforskningsföreningen i Sverige sitt årsmöte.

Torsdagen den 6 maj kl 18.00 vid Aronsberg, Alströmergatan 47, Stockholm

Guidning på Stockholms gamla judiska begravningsplatser

Vårens sista medlemsmöte äger rum 6 maj. Då kommer Maynard Gerber och Sofie Stocklassa guida oss runt på de gamla judiska begravningsplatserna Aronsberg och Kronoberg som båda ligger på Kungsholmen i Stockholm.

Ordförandens spalt

Judiska Biblioteket är en viktig resurs för oss som håller med judisk släktforskning. Sedan många år samarbetar Judiska släktforskningsföreningen med Judiska Biblioteket när det gäller inköp av släktforskningslitteratur. Föreningen prenumererar också på tidskrifterna Avotaynu och Stambaum.

Vi har våra egna bokhyllor i biblioteket där släktforskningsföreningen har samlat många viktiga böcker om judisk genealogi. Jag tänkte påminna våra medlemmar om några av intressanta och användbara böcker som finns här.

Avotaynu Guide to Jewish Genealogy är kanske den definitiva guiden till judisk släktforskning. På 624 sidor kan man få reda på det mesta. Den är skriven av ett 60-tal författare och tar upp både tematiska ämnen och judisk släktforskning i olika länder. Vår egen Calle Carlsson har skrivit avsnittet om Sverige.

Länderavsnitten är upplagda så att först får man reda på den judiska historien i respektive land, därefter vilka arkiv som finns tillgängliga och hur man kommer åt dem antingen fysiskt eller via Internet (här bör man givetvis kontrollera mot Internet om adresserna har ändrats). De tematiska avsnitten handlar om namnskick, rabbinisk genealogi, Förintelsen, emigration och skeppslistor, judiska begravningsplatser och gravstenar mm.

En annan klassiker bland böckerna i vår bokhylla på Judiska Biblioteket är boken *Where Once We Walked*. Här finns uppgifter om 23 500 städer (sztetls) och byar i Öst- och Centraleuropa som hade judisk befolkning före Förintelsen. Man finner uppgifter om orsnamn bl a 17 500 alternativa sådana. Många städer och byar bytte namn efter såväl Första som Andra Världskriget. Orternas exakta geografiska position anges vilket gör det möjligt att hitta platsen på en modern karta. Givetvis får man också reda på uppgifter om den judiska befolkningen storlek och en kortfattad historik.

Encyclopedia of Jewish Life Before and During the Holocaust är ett tre bandsverk på nästan tvåtusen sidor där man

kan finna små historiker över orter där judar levte i praktiskt taget varje land i Europa. Här finns också gamla fotografier över de olika orterna. Dessa tre volymer hittar man inte på föreningens bokhylla utan i Judiska Bibliotekets samling.

Den som är intresserad judiska namn både för- och efternamn kan botanisera i ett par intressanta böcker i föreningens bokhylla:

Alexander Beider har sammanställt på 728 sidor *A Dictionary of Ashkenazic Given Names: Their Origins, Structure, Pronunciation and Migration*. Detta är en guldgruva för alla som intresserar sig för judars förnamn och namnskick. Här finns alternativen för ett namn på jiddisch, polska, ryska och tyska likaväl som namnets engelskspråkiga motsvarighet.

I ett register kan man finna alla namnen skrivna med både hebreiska likaväl som kyrilliska bokstäver. Boken är mycket användbar för den som har förbryllats av att många av ens förfäder bytte förnamn under sin livstid. Man föddes t ex med ett jiddischklingande förnamn, gifte sig med ett tyskt förnamn samt dog med ett förnamn på ungerska. En annan inte lika omfattande bok som också finns i vår bokhylla är Boris Feldblyum: *Russian-Jewish Given Names: Their Origins and Variants*.

Ytterligare en viktig bok i föreningens bokhylla är *Sourcebook for Jewish Genealogies And Family Histories*. Boken är på 550sidor och är ett formidabelt uppslagsverk över mer än 10 000 judiska släkter. Nästa gång du är i Judiska Biblioteket glöm då inte att slå upp de släktnamn du har i din släkt i detta verk så kommer du att finna referenser till olika källor som du kan söka vidare i. Många av de böcker som nämns här finns i Judiska Bibliotekets samlingar eller kan beställas in av dess duktiga personal.

Men böcker i all ära, idag gäller främst att söka information på nätet Vid senaste styrelsemötet i Judiska Släktforskningsföreningen bestämde vi att införskaffa en eller två datorer till Judiska

Biblioteket och fylla dessa med så mycket relevant judiskt släktforskningsmaterial som möjligt. Vi ska prenumerera på SVAR där Judiska Församlingens arkiv finns inskannat, på Ancestry.com som många gånger är en outhärlig källa även för den som inte har släktingar i USA, Shoheshim och Virtual Sztetl för den som har sina rötter i Polen och givetvis också JewishGen samt mycket annat som olika CD skivor med intressant släktforskningsmaterial. Du är själv som medlem välkommen att tipsa oss om viktiga webbsidor och CD skivor som bör finnas i denna/dessa datorer.

På så sätt kommer det att finnas en permanent resurs för den som vill ägna sig åt judisk släktforskning på Judiska Biblioteket. Vi kanske kan ordna små kvällsmöten kring olika teman med hjälp av dessa datorer och relevanta böcker i bibliotekets samlingar. Judiska Biblioteket ligger i Stora synagogans bottenvåning på Wahrendorffsgatan 3B. Ingången är på baksidan av synagogan. Bibliotekets öppettider är måndagar kl 15-19, tisdagar kl 13-16, onsdagar kl 13-16 och torsdagar kl 13-16.

Thomas Fürth

Hugo Valentin-centrum: bildande och nya intressanta föreläsningar

Från och med den 1 januari 2010 gick de tidigare enheterna Centrum för multietnisk forskning och Programmet för studier kring Förintelsen och folkmord vid Uppsala universitets historisk-filosofiska fakultet samman till en ny enhet med namnet **Hugo Valentin-centrum**. Vi har tidigare i Mishpologen uppmärksammat deras verksamhet och föreläsningar.

De tidigare verksamheterna fortsätter därmed i en ny organisation med fokus på minoritetsstudier och folkmordsforskning, där särskilt förhållanden i Norden, på Balkan samt Förintelsen och dess historia står i förgrunden. Liksom föregångarna är Hugo Valentin-centrum i första hand ett forskningscentrum, men utbildning på grund- och masternivå utgör en viktig del av verksamheten.

Historikern Hugo Valentin (1888–1963), som har givit centret sitt namn, var modernhistoriker med stark Uppsalaanknytning och en betydande bildningsgestalt i sin samtid. Framför allt känd genom sin utförliga studie *Judarnas historia i Sverige* från 1924, som fortfarande är standardverket om den judiska gruppens invandring och integration i Sverige.

Valentin blev docent vid Uppsala universitet 1930 och konkurrerade om den ena historieprofessuren i Uppsala 1941/42. Han är också välkänd genom en omfattande pedagogisk gärning som folkbildare och som lärare vid de högre allmänna läroverken i Falun och Uppsala. Valentin tilldelades professors namn av den svenska regeringen 1948.

Kommande intressanta föreläsningar

Onsdag den 14 april

Clemens Maier-Wolthausen: Northbound! Transnational networks of emigration of Jews from Nazi-Germany – the example Sweden

Plats: ENG 2-1077, Thunbergvägen 3 D, 1 tr. Tid: 18.15 – 19.45

Clemens Maier-Wolthausen läste historia, sociologi och statsvetenskap i Berlin vid Freie Universitet och i Bergen. Han disputerade 2007 vid Det Europeiska högskole-

institutet i Florens med avhandlingen "Making Memories. The Politics of Remembrance in Postwar Norway and Denmark". Han arbetar för närvarande vid "Institut für die Geschichte der deutschen Juden" i Hamburg om "Fluchtnetzwerke deutscher Juden nach Schweden während der Nazizeit".

Torsdag den 15 april

Clemens Maier-Wolthausen: Holocaust-mahnmal - Bitte alle aussteigen..., Jüdisches Museum - Bitte alle aussteigen ... Gedenktourismus in Berlin als neue Form der Bildungsreise.

Plats: meddelas senare. Tid: 10.15 – 11.45

Onsdag den 21 april

Christoph Buller: Mellan assimilationstrycket och strävan efter kulturell differens. Judisk delaktighet i Göteborgs liberala stadskultur 1870-1917

Plats: ENG 2-1077, Thunbergvägen 3 D, 1 tr. Tid: 18.15 – 19.45

Christoph Buller är doktorand vid Zentrum für Antisemitismusforschung, Technische Universität Berlin. Sedan 2007 är han medlem av den internationella forskargruppen "Antisemitismus in Europa (1879-1914)". Hans avhandlingsprojekt analyserar judisk integration och antisemitism i Sverige och Danmark c. 1870-1917 med hjälp av mikrostudier av Göteborgs och Köpenhamns stadskultur.

Torsdag den 22 april

Christoph Buller: Assimilation, Subkultur und kreative Teilhabe. Juden in Deutschland und Schweden und die Ambivalenzen des bürgerlichen Projektes

Plats: meddelas senare. Tid: 10.15 – 11.45

Onsdag den 28 april

Corinne Susanek: Västerländskt vemod och österländskt brand. Svensk-judisk kulturhistoria från 1774-1933.

Plats: ENG 2-1077, Thunbergvägen 3 D, 1 tr. Tid: 18.15 – 19.45

Corinne Susanek läste Nordisk filologi vid universiteten i Zürich och Uppsala. 2007 disputerade hon på en avhandling om den svenska Shoah-litteraturen. Hon är vetenskaplig medarbetare vid avdelningen för Nordisk filologi vid universitetet i Zürich och arbetar för närvarande inom ett post-doc. projekt om den svensk-judiska kulturhistorien

Torsdag den 29 april

Corinne Susanek: Neue Heimat Schweden. Cordelia Edvardsons und Ebba Sörboms Autobiografik zur Shoah

Plats: meddelas senare. Tid: 10.15 – 11.45

Onsdag 5 maj

Izabela Dahl: Omöjligt att jämföra? Polska judar i Sverige efter andra världskriget i spänningsfält av nationella och religiösa identiteter.

Plats: ENG 2-1077, Thunbergvägen 3 D, 1 tr. Tid: 18.15 – 19.45

Izabela Dahl är doktorand vid Nordeuropa-Institut, Humboldt-universitet i Berlin och knuten till Historiska institutionen vid Växjö universitet. Hon forskar om antisemitism, judisk historia och relationerna mellan "väst"- och "öst"-judar. Hon har skrivit åtskilliga artiklar om dessa ämnen, är medförfattare till boken „Jødene i Polen (Oslo, 2009) och har medverkat i „Judehatets svarta bok“

Torsdag den 6 maj

Izabela Dahl: Hat die Erinnerung ihren Platz gefunden? Kommunikatives Gedächtnis als Herausforderung in der Identitätsforschung.

Plats: meddelas senare Tid: 10.15 – 11.45

Mer information om Hugo Valentin-centrum finns på www.valentin.uu.se

Björn Fagerstedt

MISHPOLOGEN

Medlemsblad för Judiska
Släktforskningsföreningen i Sverige

Föreningens ändamål är att främja intresset för judisk släktforskning och sprida kunskap om källor, litteratur och metoder för att finna judiska rötter och släktingar. Varje år kommer 4 nummer av vårt medlemsblad Mishpologen ut. Medlemmarna kan välja mellan att få Mishpologen distribuerat som papperstidning eller via e-post. Anmäl gärna e-post till a.grunewald@telia.com så sparar du pengar åt föreningen.

JUDISKA SLÄKTFORSKNINGSFÖRENINGEN I SVERIGE

JEWISH GENEALOGICAL SOCIETY OF SWEDEN

c/o Maynard Gerber

Box 7427

103 91 STOCKHOLM

Pg: 437 28 62–5

Kassör: Bertil Oppenheimer

e-post: bertil.oppenheimer@bdo.se

Ordförande: Thomas Fürth

Observatoriegatan 6

113 29 Stockholm

Tfn: 08-33 05 16/ 070-657 12 42

E-post: 08.330516@telia.com

Mishpologen och www.genealogi.se/judgen/

Ansvarig utgivare och redaktör: Björn Fagerstedt

Tfn: +46–70–997 24 27 e-post: bjorn.fagerstedt@sas.se

Noterat inom judisk släktforskning

Två bra webplatser för den som söker sina judiska rötter i Polen är:

www.sztetl.org.pl och
www.shoreshim.org

Den som vill bidra till JewishGens begravningsregister JOWBR (JewishGen Online Worldwide Burial Registry) kan titta på en video på <http://www.jewishgen.org/databases/Cemetery/Screencasts/>

I december gick *Beit Hatfutsot* (Museum of the Jewish People) och MyHeritage.com in i ett samarbete för att hjälpa till att digitalt bevara information om det judiska folket

för framtiden.

Med bidrag från personer engagerade i judisk släktforskning kommer detta projekt kunna lägga till miljoner dataelement till den existerande databasen hos muséet.

För att delta går man till:

<http://www.myheritage.com/BH>

och accepterar deras villkor för att skapa ett gratis användarkonto. Sedan kan man börja bygga sitt släktträd. MyHeritage kommer regelbundet överföra informationen till Beit Hatfutsot.

JGS Colorado har skapat en 8 minuters introduktionsvideo till judisk

släktforskning. Du finner videon på:

www.leadel.net/jews-that-do-contest/videos/connecting-your-roots

Från websiten kan man också rösta på denna video i en tävling där JGS Colorado deltar. Om de lyckas komma på någon av de fem första platserna kommer den presenteras vid *Jewlicious Festival* i Kalifornien som är den största festivalen för judiska studenter och unga vuxna i världen.

Videon och denna tävling har också uppmärksammats av Schelly Talalay Dardashti i den välbekanta bloggen *Tracing the Tribe: The Jewish Genealogy Blog*

<http://tracingthetribe.blogspot.com>